



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

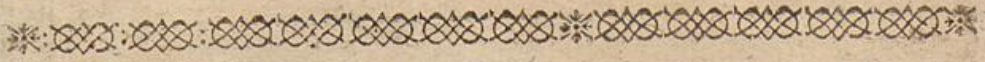
Commentaria Vetustissima & profundissima Super Canticvm Canticorum Salomonis Qvod Hebraice Dicitvr Sirhasirim

Wolbero <de Sancto Pantaleone>

Coloniae Agrippinae, 1630

Versvs Primvs. Osculeturme osculo oris sui.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10027



VERSUS PRIMVS.

Osculetur me osculo oris sui.



Iohan. 1.

Os Dei, verbum Dei, filius.

Osculum Spiritus Sanctus. Rom. 5.

In S. Trinitate distinctio est in personis, non in operibus.

Osculans Deum Patrem.

I filius Dei verbum Dei est, de quo dicit Ioannes, *In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum; & Deus erat verbum*, profecto & os Dei, quia ore verbum profertur, idem filius Dei non abunde accipitur. *Osculum* a non inconuenienter spiritum sanctum accipere possumus, quia *pax & charitas* quæ per osculum significantur, *per spiritum sanctum dantur*, in quo fit remissio peccatorum, per quam reconciliamur Deo, per quem datur distributio donorum qua coniungimur Deo. Sed Patris & Filij & Spiritus Sancti sicut indiuisa est substantia, ita quoq; & indiuisa operatio, & in tota Trinitate quamuis sit in personis distinctio, vna tamen & eadem est voluntas & operatio. *Osculans* ergo, & *os*, & *osculum*, tria vnũ operantur, id est charitatem in cordibus eorum, qui hoc osculo participant, quia vt diximus, vna est operatio Patris & Filij & Spiritus Sancti, & *Osculum Oris*, id est verbi, quod est Filius, *Osculum et est Osculantis* id est Patris, quia Spiritus sanctus est Patris & Filij, & *Osculum est gratia & pax & charitas* huius indiuiduæ Trinitatis. Per *Osculum ergo Oris Osculan-*

tis id est per Spiritum Sanctum, Patris & Filij, quorum est vna substantia, vna maiestas, vna virtus, vna potentia, vna voluntas, vna operatio; primũ quidẽ datur peccatorũ remissio, osculo pacis, osculo recõciliatorio; deinde donorũ distributio. *Osculo* charitatis, osculo cõtẽplatorio.

Hoc ergo geminata gratiæ *osculum*, ordine suo vniuersaliter sancta Ecclesia, siue particulariter quelibet sancta anima expetit à Domino Creatore suo, perpendens & considerans creatricem Trinitatem qua vbiq; præsens est per diuinitatis potentiam non adesse per inhabitationis gratiam, qua vbiq; non est nisi per dilectionem per quam cognoscitur inhabitatio diuinitatis, & eõ. uerso per inhabitationem diuinitatis dilectio: Atque ideo postulat sibi porrigi osculum, primò vt diximus reconciliatorium per remissionem peccatorum, vt deinde promereri possit osculum contemplatiuũ per gratiam donorũ. Sed cũ *probatio dilectionis exhibitio sit operis*, profecto per exhibitionem operis agnoscitur inhabitantis gratia diuinitatis; quia dilectio operans & operatio diligens est osculum oris osculantis, id est tota menti inhabitans gratia Trinitatis.

Geminatæ gratia osculum.

Gregorius.

tis.

Ioh. 14.

tis. Vnde dicit Dominus in Euangelio si quis diligit me sermonem meum seruabit, & pater meus diligit eum; & ad eum veniemus, & mansione apud eum faciemus.

Expositio 1. verborum, Osculetur me &c.

Dicit ergo Osculetur me osculo oris sui. Ac si alijs verbis, dicat, ipse creator meus per gratiam suam ad hoc cor meum accendat, vt eum diligam, diligens operatione placeam, placens in habitatione eius dignus efficiat.

Expositio 2. verborum, Osculetur me &c.

Siue vt ad solam Filij personam referamus, mysterium Incarnationis eius Ecclesia exoptat, quatenus per se ipsum loquentem audiat, quem hactenus per ora Patrum audierat. Verbum quippe incarnandum, primo preceptorum siue Sacramentorum suorum arcana in lege & prophetis promisit, quod veniens postmodum ipse impleuit, & immutabiliter obseruanda, quasi manus suae appositione signauit: vnde per Prophetam dicit, propter hoc sciet populus meus nomen meum in die illa, quia ego qui loquebar, ecce assum.

Esa. 52.

Locutio in-
determina-
bilis in lege
& prophetis;
determina-
bilis in Eu-
angelio.

Locutio sane illa qua loquebatur per legem & Prophetas, quasi per instrumentum, obscura & indeterminabilis fuit; sed ipso veniente & per se loquente determinabilis & plana est effecta; quia praesente veritate, necesse erat umbram cessare. Sed quia praecedens locutio, siue per Angelum, siue per hominem, siue per aliam aliquam creaturam, multis modis facta est, hoc est, vel voce, vel signo, vel operatione, vel visione, vel solo tactu cordis; sequens per ipsum mediatorum Dei & hominum; (dicit n. Aposto-

Varij locu-
tionis diuini
modi.

lus, quia multifarie multisq; modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouis. Hebr. 1. sine diebus istis locutus est nobis in filio;) profecto sicut artifex longè melior est instrumento, sic ista nouissima locutio, quoniam ipse per te Filius Dei protulit, longè dignior & optabilior est illa locutione quam in Patribus velut in Instrumentis utebatur: Nouissima ideo, quia post illam non potuit, nec poterit firmitus vel certius aliquid dici vel scribi.

Locutio nouissima vnde dicitur.

Huius ergo locutionis suauitatem vt pote veram veritatis veritate suo sensui reuelandam, toto animi ardore sancta flagrans Ecclesia proclamat, Osculetur me, inquit, osculo oris sui. Osculum autem pacis siue dilectionis est signum: Et de hoc vero pacifico Domino Jesu Christo scriptum est, quia veniens, euangelizauit pacem his qui longè & his qui propè erant. Tuam verò pacem? Nimirum illam, quae dissoluit inimicitias inter Deum & hominem quam sancti Prophetae annuntiauerunt quidem, sed dare non poterunt. Hic autem magni consilii Angelus & princeps pacis & annuntiauit & dedit. Vnde merito eius praesentiam, allocutionem & affabilitatem sancta suspirans Ecclesia, ipsius colloquio quasi pacifici oris Osculo pacem veram & integram serentis & dantis votis omnibus optat perfrui dicens, Osculetur me osculo oris sui, ac si dicat, ipse mihi per se exhibeat, quod sancti Patres

Osculum & gnum est pacis.

Ephes. 2. Christus quam pacem annuntiauerunt.

Esa. 9.

Expositio: verborum Osculetur me &c.

exhibendum, olim dictis, scriptis, & signis firmauerunt.

Et quare magis hoc optet, subdit causam, *quia meliora sunt inquit uerbera tua vino*, hoc est, nutrimenta Euangelicæ lenitatis, melius & citius salutis meæ consulunt, quam legalis sententiæ austeritas, vel Philosophorum tumens & inanis loquacitas; de quo plenius tractabitur versu secundo.

Moraliter uero dilecta Deo anima adepto iam illo nobili & incomparabili cœlibatu, & in sponsi sui Creatoris & Redemptoris sui secreta & humanæ menti inaccessibilia sancta sanctorum intromissa, lætabunda proclamat; *osculetur me*, inquit *osculo oris sui*. Vnde autem hæc tanta, talis, tam fidenter & sublimiter præsumens proclamatio? *nimirum de puro corde, & conscientia bona, & fide non ficta*. Hæc enim est assequendæ perfectionis ratio, scire quid, qualiter, quare; id est, materiã, intentionem, utilitatem operandi. Considerandum quippe magno opere est quid agas, qua intentione, quo fructu. Nam omnis actio corde cõcipitur, intentione nutritur, fide perficitur. Siquidem si quid boni inchoas, ipsius boni; intentio Iudex erit, quia *si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit; si autem nequam, tenebrosus erit*. Porro ipsum opus fides aut destruit aut prouehit. Credit enim aut non credit Deo promittenti suo cultori ea, *qua nec oculus uidit, nec auris audiuit, nec in cor ho-*

minis ascenderunt. Qui enim infidelis est, infideliter agit, & qui fidelis est, fideliter agit.

Potest enim fides trifariam diuidi, ut dicatur fides mortua, ficta, probata. *Mortua fides* dici potest, quæ secundum Apostolum *sine operibus est*, quæ insensibilis quasi animam non habens, id est charitatem, ad nullum opus bonum vegetatur vel mouetur. *Ficta* uero est, quæ in charitate non radicata, iuxta uocem Dominicam, *in tempore credit, & in tempore temptationis recedit*, quia uera non est, sed ficta. *Probata* uero fides est, quæ nullis tribulationibus, nullis aduersitatibus deficit, eò quod in charitate firmiter radicata sit.

Studeat ergo fidelis anima & prudens *fide non ficta seruare charitatem*, de corde puto & conscientia bona, quod est interioris habitus perfectionis, quem habitum sola efficit *charitas*, ea quæ perfecta *foras mittit timorem*; quam approbant hæc tria, cor purum, conscientia bona, fides non ficta, quæ tamen ex ipsa charitate proficiuntur. Quis enim *omni custodia seruat cor suum*, ut habeat bonam conscientiam, nisi ex charitate? quis uero fidem firmam & inconcussam seruat, nisi ex charitate? Sunt ergo hæc tria charitatis probatiua, ipsa uero charitas horum effectiua.

Hæc sunt in Euangelio oleũ, uasa, lâpades, quibus ornatae uirgines nõ fatuæ, sed prudetes spõsi sui Domini nostri

I. Cor. 2.
Esa. 64.
Trifaria
fidei diuisio.

Quæ dicatur
fides mor-
tua.

Iacobi. 1.

Quæ fides
dicatur ficta.

Luc. 8.
Fides pro-
bata quaerit.

I. Tim. 5.

I. Ioan. 4.

Prou. 4.

Quid per o-
leum, uasa,
& lampadis
in Enãgelio
significetur.
&c.

Matth. 25.

nostri

Expositio
quarta ca-
que moralis
verborum,
osculetur
&c.

I. Tim. 5.

Requisita
ad perfe-
ctionem.

Luc. 11.

nostri Iesu Christi præstolantur ad-
uentum vt cum eo intrét ad nupti-
as nuptiarum. Quid enim est ole-
um nisi opus bonum: Quid autem
vasa nisi conscientia ipsorum scili-
cet operum gestatoria? quid verò
lampades nisi ipsorum operum fer-
uor & splendor? Si enim Sancti vi-
ri seruent charitatē, splendēt exhi-
bitio ne; vt videntibus sint pro exē-
plo, operantibus pro luce. Oleum
ergo in vasis suis cum lampadibus
ferunt, qui opus bonum in consci-
entia læta & securā tegunt, eā inten-
tione, vt & laudem humanam non
quærāt, & proximis exemplum be-
ne operandi præbeant.

De corde ergo puro & conscien-
tia bona & fide non ficta, dilecta
Deo anima scalam sibi erigat, in qua
*ascensiones disponat, quibus de virtute in
virtutem, ad illud summum bonum,
quod est Deus, per charitatem per-
ficiat, formam accipiens ab ipso
sponso suo Iesu Christo, qui excel-
sus Dominus super omnes gentes, humi-
lis venit inter gentes, vt nos doce-
ret sui humilitatem ascendere, vnde
primi parentes nostri per superbiā
descenderant. Humilitas enim du-
cit eam per charitatem ad illā Dei-
tatis visionē, quasi ad tertium cœ-
lum, ad quod se raptum asserit Aposto-
lus & audisse ineffabilia verba, qua non
licet homini loqui.*

Ponamus, vt quasi primum sit
cælum humilitas, secundum chari-
tas, tertium contemplationis subli-
mitas. Cum ergo subleuata mens,

ad humilitatis virtutē quasi ad pri-
mum cælum surgit, despectis iam,
calcatisque omnibus mundi volu-
ptatibus, per charitatem, quam aqua
multa non possunt extinguere fortis enim
vt mors dilectio, ad secundum ascen-
dit cælum; cumque in tantum pro-
fecerit, vt nihil aliud cogitet, nihil
aliud desideret quam Deum, per
contemplationem ad tertium sub-
leuatur cælum, vbi supra se posita,
& diuinæ sapientiæ occulta demirās
dicit: *Secretum meum mihi, secretum
meum mihi.* In quo secreto iam tor-
rente illius ineffabilis voluptatis debriata,
lota facie, & purgari labiis carbonibus
desolatoriis, desideratis spōsi sui am-
plexibus immoratur dicens, *Oscule-
tur me osculo oris sui.*

Sed quæ est hæc confidentia, vt
tam repente osculum oris Domini
sui expetat, quasi sine ordine & gra-
du aliquo, ad tam præcipuum &
summum accedere ratio non per-
mittat?

Vnde considerandum, quia & il-
la prius inferiora quædam oscula
præcesserunt; primo quidem oscu-
lum redemptionis, deinde osculum
reconciliationis, ad summum vero
osculum dilectionis. Et osculum
redemptionis est quasi osculum pe-
dum Domini; osculum reconcilia-
tionis, est quasi osculum manuum;
osculū vero dilectionis, quasi oscu-
lum oris. Per pedes quippe quibus
de loco ad locum mouemur, Salua-
toris humanitas designatur, cuius
humanitatis disputatio, videlicet

A 3 quod

Cant. 8.
Secundum
cælum cha-
ritas.

Tertium cœ-
lum cōtem-
platio, ad
quod raptus
Apostolus.
Esa. 24.
Psal. 35.
Psal. 119.

Cur anima
Deo dilectæ
tā cōfidēt
ex abrupto
osculum ex-
petit Domi-
nici oris?

Diuersa in-
ferioris ge-
neris oscula
quæ præces-
serunt oscu-
lum oris
Dominici.

Scala ad sum-
mum bonū
perueniēdi.
Psal. 83.

Psal. 112.

2. Cor. 2.
Primum cœ-
lum Humi-
litas.

6 *In Canticum Canticorum Salomonis*

Rom. 6.

Esa. 10,

Psal. 144.
Quando
computruerit
iugum à
facie Dei

Fedes Domini
quando
osculemur.

Qui & qualiter
causam
reconciliationis
segerint.

quod spinis coronatus, passus, mortuus, & sepultus est, & resurrexit, in motu & transitu fuit: Christus enim resurgens ex mortuis iam non moritur, mors illi ultra non dominabitur, quia per hanc à captiuitate diaboli in libertatem exiuit Christi, & iuxta Prophetam computruit iugum à facie olei. Quia enim græcè ὀλεός, latinè misericordia dicitur, & natura Dei est omnibus superferri liquoribus, misericordia autem Domini super omnia opera eius; quando Deus mundum misericordia respexit, iugum captiuitatis eius in aduentu Saluatoris computruit.

Pedes autem Redemptoris nostri tunc osculamur, quando humanitatis eius mysteria fide & deuotione amplectimur, humilitatisque eius, patientiæ, & obedientiæ vestigia, in quantum possumus imitatur. Ablata autem captiuitate nunquid protinus homo Deo coniungi meruit? Suâ enim culpâ per liberum arbitrium, in captiuitatem Diaboli deuenerat, quia dum natura bonus conditus esset, proprio ad malum lapsus est vitio. Quia ergo voluntate & opere Deo rebellaauerat, & hoc longe à gratia eius recesserat, reconciliatione opus habebat.

Præcesserunt a. Ministri Dei Sancti Patres nostri, huius reconciliationis causam agentes, prædicando, exhortando, docendo, & præcepta eius frequenter annuntians, & cum ab errore quidem libe-

rare, sed perfectæ non potuerunt libertati donare. Successit ipse creator eius assumens mortalitatem illius, ut ei suam immortalitatem daret, & destructo medio pariete soluens inimicitias in carne sua per sanguinem, libertate eum donauit osculo Redemptionis, deinde mox eundem coniunxit sibi osculo reconciliationis, qui de illo diuinitatis suæ altitudine se deorsum inclinans, dirupto vetusto peccati chyrographo, scribebat in terra nouum pacis & reconciliationis huius testamentum per baptismi Sacramentum, in quo data quasi manumissionis gratia perfectam restituit libertatem, & adoptauit eum in filium, quem prius nec dignatus fuerat habere seruû propter voluntarium peccati iugû, dedit ei manu scriptum hereditatis huiusmodi, quâ nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit. Hoc autem testamentum siue manuscriptum, tenet nunc & tenebit sancta Ecclesia, siue quælibet fidelis anima, ut si verum Patrem Deum cognoscere, habere & amare non destiterit, de tali hereditate semper secura sit.

Manibus ergo Domini osculum porrigimus, quando huius reconciliationis pactum siue decretum, si de & opere obseruamus, atque in huius vitæ via, aduersario nostro, hoc est Dei verbo consentientes, perpetuam cum eo pacem, iuste & pie viuendo habemus,

Post

Qui creator
hominis idē
& reconciliator.

Eph. 2.
Osculū Redemptionis
& reconciliationis
quod & quando datum est.

I. Cor. 2.

Manibus
domini osculum
quâdo datur.

Post reconciliationem vero quasi securitate accepta, liberius & iucundius homo diuinitati appropinquare cœpit, & iuxta quod Iacobus dicit, *appropinquate Deo. & appropinquabit vobis*, quo plus Deo per studium boni operis appropinquauit, tanto sibi propinquiorem Deum per cōtemplationē fecit, ita vt postpositis omnibus mundi negotijs, terrenisque calcatis desiderijs, cum Moyse montem conscendens dicat, *Domine ostende mihi faciem tuam*: in cuius visione delectabiliter hærens, vsque adeo ardore diuinæ charitatis procedat, vt osculum oris eius expetat dicens *osculum oris tui*.

Iac. 4.

Ex. 33.

Osculum oris Domini, ei non de repente sed paulatim sponsa expetit. Osculum redemptorium & reconciliatorium sit gradus ad contemplatorium. 1. Cor. 12.

S. Maria Magdalena triplex a Deo consecuta osculo.

uotè procumbens, osculando; lacrymis rigando, crine tergendo, peccatorum veniam obtinuit quasi dato sibi osculo redemptorio dū audiuit *remittuntur tibi peccata tua*. Moxq; acceptis quasi à manu Domini, præscriptis tabulis libertatis osculo donatur reconciliatorio, dum per remissionem peccatorum reconciliatæ Deo dicitur, *Vade in pace*. De hinc processu bonæ conuersationis, tanto charitatis ardore adhæsit Domino, quasi osculo oris eius, osculo contemplatorio, vt ipsius Domini laudata sit præconio dicentis, *Maria optinuit partem elegit, quæ non auferetur ab eâ*.

Redemptorium, Luc. 7.

Reconciliatorium Ibidem.

Contemplatorium. Ibidem.

Igitur non de repente sed paulatim, & quasi quibusdam gradibus, ad ineffabilem illius summæ charitatis dulcedinem veluti ad osculum oris Domini peruenit: ita vt primus sit gradus osculum redemptorium, secundus osculum reconciliatorium, tertius osculum contemplatorium. Hoc enim est etiam tertium cœlum, quo *Apostolus* raptum se asserens, specialis scientiæ gratiam ab isto principali oris Domini osculo accepit, omnibusque per orbem Ecclesijs, eiusdem osculi suauitatem prædicando, & ad tantæ sanctitatis perfectionem exhortando peruenit.

Huius sanè trifariam osculi gratiam, mulier illa in Euangelio officioso præsignauit obsequio, quando primum ad pedes Domini de-

Possumus quoque non absurde hoc triplex osculum accipere, fidem spem, charitatem, vt fides sit quasi osculum pedum Domini, spes manuum, charitas oris; fide enim saluamur, spe subleuamur, charitate glorificamur. Fide pedes Domini, id est, humanitatis eius Sacramenta amplectimur, quod pertinet ad salutem: spe manus Domini attingimus, quibus ad cœlestia promissa speranda ducimur, quod pertinet ad patientiam; si enim *quæ non videmus speramus, per patientiam expectamus*: Charitate vero quasi ori Domini osculum porrigimus, dum ab eo æterna beatitudine speramus, quod pertinet ad remunerationem.

Per triplex osculum. quoque accipitur, fides, spes, charitas.

Qualiter fides, pedes, spes, manus charitas os domini osculetur.

Rom. 8.

Breue prædi-
ctorū omniū
summariū.

Cor. 13.

Dicat ergo generaliter tota Ec-
clesia, vel specialiter sancta quæli-
bet anima, *osculetur me osculo oris sui*:
Osculo inquit oris, nō vt prius Pro-
phetarum, vel aliorū quorumlibet
Doctorū, sed *sui*; quia ipse mihi sua
doctrina & exemplo formam vi-
uendi instituit, per quam ipsius ad-
iutorio repulsis & abiectis omnib.
huius mundi obstaculis, & perfecta
iam libertate adepta, osculo dilecti-
onis illi iugiter adhæreā, donec as-
sumpta quandoque immortalitate,
& incorruptione corporis & ani-
mæ, immutabiliter & inseparabili-
ter illi coniungar, dicamque veraci-
ter, *osculetur me osculo oris sui*: vt quod
*nunc video per speculū in enigmate tunc
videam facie ad faciem, cum erit Deus om-
nia in omnibus.* Hæc itaque deside-
ro, hoc quæro, hoc votis omnibus
exoptō. Quare?

VERSVS II.

*Quia meliora sunt vbera tua vino, fra-
grantia vnguentis optimis.*

Cant. 10.
Due vbera,
peccatorum
remissio, &
donorum
distributio.

Matth. 3.
Lex vetus
compara-
tur vino me-
daci, & quare

Quænam sunt ista vbera tua? Re-
missio peccatorū, distributio
donorū. Hæc me flentem cōsolan-
tur, hæc me parvā nutriunt, & in vi-
rile robur perducunt: hæc me vo-
cant, attrahunt, mulcent; quia mihi
per Euangelium tuum clamant, pœ-
nitentiam agite, *appropinquabit enim re-
gnum cælorum.* (Porro vinū morda-
cis legis, autoritate sua me terret,
auertit, & exasperat; quia clamat o-
culum pro oculo, dentem pro dente; &

*quisquis hæc vel illa fecerit, morte mori-
atur.*) Hæc inquam vbera tua valde
me inuitant, animant, & confor-
tant, propter nimiam pietatis tuæ
abundantiam, & donorum præro-
gatiuam: sed cum ex vno istorum v-
berum tuorū profluat remissio pec-
catorum, ex altero distributio do-
norum ordo est vt prius detur re-
missio peccatorum: deinde distri-
butio donorum. Verum magnitu-
do pietatis suæ, id quod posterius
est, hoc est distributio donorum;
& quod prius est, hoc est remissio
peccatorum, non nunquam in qui-
busdam præcurrere facit, ob hanc
causam, vt magis susciten-
tur & allaborent vocanti gratiæ tuæ
ad percipiendam remissionem pec-
catorum.

Quod exempli gratia in Corne-
lio Centurione considerari potest,
in quo præcessit donum gratiæ tuæ
in generibus linguarum, quo magis
animatus & quasi certificatus, præ-
ptior accederet ad percipiendum
fidei Sacramentum in remissionem
peccatorum. In Paulo quoque A-
postolo idem donū gratiæ tuæ præ-
currit in munere intellectus & dis-
cretionis, ad quæ cum Ananias mis-
sus venisset, *Salue, inquit, frater misit
me Dominus Iesus, qui apparuit tibi in
via, qua veniebas, vt videas & implearis
spiritu sancto.* Nunquid istud eius vi-
dere solummodo pertinuit ad illu-
minationem corporalium oculo-
rum, & non potius ad illuminatio-
nem mentis, qua videret & cognos-
ceret

Exod. 27.

Actor. 10.

Actor. 9.